

PORAZDELITVENI KOEFICIENT

Hidrofobne fragmentne konstante (f)

Preglednica 1. Konstante, katerih vrednost ni odvisna od mesta, kamor je vezan fragment

SKUPINA		f
fenil	C ₆ H ₅	1.902
fenilen	C ₆ H ₄	1.697
	C ₆ H ₃	1.493
	C ₆ H ₂	1.288
	C ₆ H ₁	1.084
fenilni obroč	C ₆	0.880
metil	CH ₃	0.724
metilen	CH ₂	0.519
	CH	0.314
ogljik	C	0.110
običajni H	H	0.204
H na el. neg. skupini	H*	0.424
vinil	CH ₂ =CH	0.834
etinil	C≡CH	0.425
naftil	C ₁₀ H ₇	3.190
kinonil	C ₆ H ₃ O ₂	-0.020
naftokinonil	C ₁₀ H ₅ O ₂	1.486
imidazolil	C ₃ H ₃ N ₂	-0.046
pirolil	C ₄ H ₄ N	0.615
piridil	C ₅ H ₄ N	0.534
barbituril	C ₄ H ₃ N ₂ O ₃	-1.500
furil	C ₄ H ₃ O	1.086
tienil	C ₄ H ₃ S	1.613
fenotiazinil	C ₁₂ H ₈ NS	3.665
feniloksifenil	C ₆ H ₅ -O-C ₆ H ₄	4.026
antrakinonil	C ₁₄ H ₇ O ₂	3.211

$$C_M = 0.219$$

Farmacevtska kemija III
Vaje in seminarji: Dodatne vsebine za razumevanje

Preglednica 2. Konstante, katerih vrednost je odvisne od mesta, kamor je vezan fragment

alkil-f	skupina	aril-f
- 0.942	-COOH	- 0.066
- 1.200	-COO	- 0.543
- 4.967	-COO ⁻	- 4.091
- 1.633	-CO	- 0.976
- 0.990	-COH	- 0.333
- 2.11	-CONH ₂	- 1.135
- 2.435	-CONH	- 1.559
- 2.859	-CON	- 1.983
- 3.348	-CONHNH	- 2.253
- 1.602	-CONHCONH ₂	-----
-----	-CH=CH-COO	- 0.132
-----	-CH=CH-COH	- 0.141
-----	-CH=CH-CO	- 0.565
- 1.448	-OH	- 0.353
- 1.545	-O	- 0.450
- 0.821	-OCH ₃	0.274
-----	-OOC	- 0.981
- 1.044	-OCH ₂ COOH	-0.606
- 1.405	-OOCNH ₂	-0.967
- 1.829	-OOCNH	-1.931
- 1.340	-NH ₂	-0.902
- 1.814	-NH	-0.938
- 2.074	-N	-0.979
-----	-NHCO	-1.340
- 1.860	-NHCONH ₂	-0.984
- 2.284	-NHCONH	-1.408
- 2.708	=NCONH ₂	-----
- 3.132	=NCONH	-----
- 2.85	-NHNHCONH ₂	-----
- 2.063	-NNO	-----
- 0.915	-NO ₂	-0.039
-----	-NHCOO	-0.734
- 0.046	-SH	0.611
- 0.558	-S	0.099
0.32	-S-S	-----
0.166	-SCH ₃	0.823
- 2.79	-SO	-2.13
- 2.83	-SO ₂	-2.07
-----	-SO ₂ NH ₂	-1.440
-----	-SO ₂ NH	-1.864
-----	-NHSO ₂	-1.645
- 1.409	-NHCSNH ₂	-1.190
- 1.833	-NHCSNH	-1.614
0.258	-Br	1.134
2.417	-CBr ₃	-----

Farmacevtska kemija III
Vaje in seminarji: Dodatne vsebine za razumevanje

0.057	-Cl	0.933
1.814	-CCl ₃	-----
- 0.213	-F	0.444
0.347	-CF ₃	1.223
-1.031	-CN	0.155
0.570	-J	1.446

Preglednica 3. pKa vrednosti nekaterih učinkovin

SPOJINA	pKa	
	kislina (HA)	konjugirana kislina (HB ⁺)
acenokumarol	4,7	-
acetanilid	-	0,5
alprenolol	-	9,63
amantadin	-	10,40
<i>p</i> -aminobenzojska kislina	4,9	2,4
amoksisilin	2,4; 9,6	-
ampicilin	2,53	7,24
aspirin	3,5	-
atropin	-	9,25
barbital	7,91	-
benzokain	-	2,78
betahistin	-	3,5; 9,7
bromazepam	11,0	2,9
bupivakain	-	8,1
difenhidramin	-	9,1
cefazolin	2,10	-
klorambucil	5,8	-
klorpromazin	-	9,3
cimetidin	-	6,80
klindamicin	-	7,45
klofibrat	2,95	-
klonazepam	10,5	1,5
ciklobarbital	7,5	-
dezipramin	-	10,2
diazepam	-	3,4
efedrin	-	9,63
epinefrin	9,9	8,5
ergotamin	-	6,4
etosuksimid	9,3	-
etilbiskumacetat	3,1	-
flumizol	10,7	-
flunitrazepam	-	1,8
fluorouracil	8,0; 13,0	-
furosemid	3,9	-
gentamicin	-	8,2
glutetimid	4,52	-
gliburid	5,3	-
ibuprofen	5,2	-
imipramin	-	9,5
indometacin	4,5	-
izoniazid	-	2,0; 3,85

Farmacevtska kemija III
Vaje in seminarji: Dodatne vsebine za razumevanje

Izoprenalin (izoproterenol)	-	8,57
lidokain	-	7,86
linkomicin	-	7,5
metadon	-	8,25
nalokson	-	7,94
neostigmin	-	12,0
nikotinamid	-	3,35
oksazepam	11,1	1,8
penicilin G	2,76	-
fenobarbital	7,41	-
fentolamin	-	7,7
fenitoin	8,33	-
pilokarpin	-	1,63; 7,05
praktolol	-	9,5
prokainamid	-	9,24
propoksikain	-	8,6
propranolol	-	9,45
salicilamid	8,2	-
sotalol	8,3	9,8
tiopental	7,45	-
tiouracil	7,46	-
tolazolin	-	10,3
tolbutamid	5,43	-
trimetoprim	-	7,2
vinkristin	-	5,0
varfarin	5,05	-

Preglednica 4. Vrednosti pH za telesne tekočine

TELESNA TEKOČINA	pH
arterijska kri, solze	7,4
venska kri	7,39
mleko	7,00
slina	6,4
urin /ženski/	5,8
urin /moški/	5,7
želodčni sok	1,5
duodenum	5,5
ileum	8,0
mišica	6,0

Farmaceutska kemija III
Vaje in seminarji: Dodatne vsebine za razumevanje

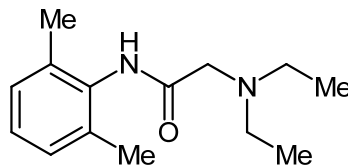
7.2. Tipi nalog

- 7.2.1. Izračunajte $\log P$ (ali P) za spojino!
- 7.2.2. Primerjajte porazdelitvene koeficiente (P) pri danih spojinah!
- 7.2.3. Izračunajte P in $P_{\text{navidezni}}$ za dano učinkovino (kislina ali baza) pri danih pK_a in pH vrednostih!
- 7.2.4. Izračunajte spremembo P pri dani metabolični spremembi spojine ali pri kemični derivatizaciji!
- 7.2.5. Izračunajte spremembo P za šibko kislino/bazo pri dani spremembi pH !
- 7.2.6. Izračunajte spremembo P za derivatizacijo šibke kisline/baze in pri dani spremembi pH !
- 7.2.7. Izračunaj koncentracijo učinkovine v vodni/membranski fazi pri danem pH in parametrih sistema!
- 7.2.8. Izračunajte spremembo koncentracije učinkovine v vodni/membranski fazi pri dani metabolični spremembi, kemični derivatizaciji ali spremembi pH !

7.3. Primeri nalog

7.3.1. *Izračunajte za lidokain ($pK_a = 7.86$):*

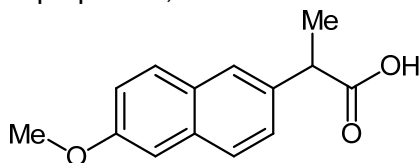
- a) $\log P$ in pojasnite razliko med izračunano in eksperimentalno določeno vrednostjo porazdelitvenega koeficienta ($\log P_{\text{ex}} = 2.20$), $\log P(\text{ChemOffi}) = 2.41$
- b) razmerje med navideznim in pravim porazdelitvenim koeficientom pri $pH = 7.4$,
- c) spremembo navideznega porazdelitvenega koeficienta pri spremembi pH od 7.4 na 7.3 ,
- č) spremembo porazdelitvenega koeficienta med lidokainom in njegovim 4-hidroksi derivatom.

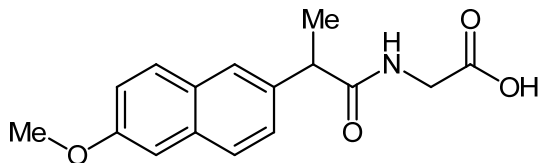
Lidokain

7.3.2. *Izračunajte za naproksen ($pK_a = 4.15$, $\log P_{\text{ex}} = 3.18$).*

- a) P in $\log P$ /odg.: $\log P = 3.36$ /,
- b) navidezni porazdelitveni koeficient pri $pH = 7.4$ in pri $pH = 1.5$,
- c) spremembo navideznega porazdelitvenega koeficienta pri spremembi pH od 7.4 na 5.8 ,
- č) spremembo porazdelitvenega koeficienta med naproksenom in 6-hidroksi derivatom,
- d) porazdelitveni koeficient za metilni /odg.: $\log P = 3.82$ / ter za metoksimetilni ester /odg.: $\log P = 3.66$ /,
- e) $\log P$ /odg.: $\log P = 2.31$ / in navidezni porazdelitveni koeficient pri derivatu A s $pK_a = 4.25$ pri $pH = 5.8$.

naproksen / (ChemOffice) $\log P = 2.97$ /

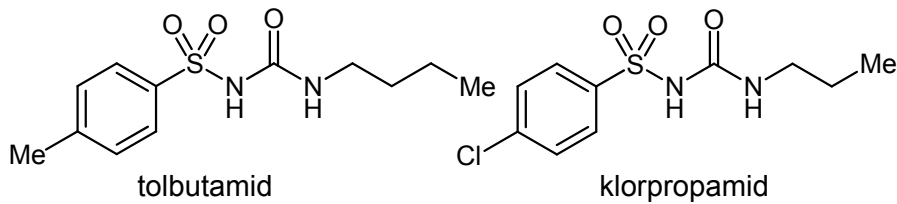
derivat A

7.3.3. *Primerjajte:*

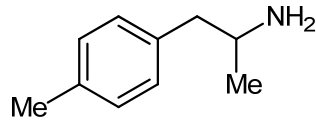
- a) porazdelitvena koeficienta /odg.: $P_T/P_{Cl} = 2.04$ / in
- b) navidezna porazdelitvena koeficienta /odg.: $P'_T/P'_{Cl} = 8.64$ / pri $pH = 7.39$ za tolbutamid ($pK_a = 5.43$) in klorpropamida ($pK_a = 4.80$).

Farmacevtska kemija III
Vaje in seminarji: Dodatne vsebine za razumevanje

7.3.4. Za naslednjo spojino s $pK_a = 9,94$ izračunajte:

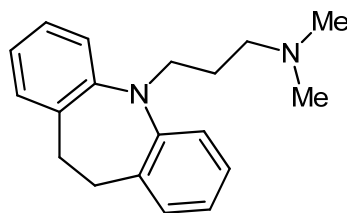

- a) $\log P$ /odg.: $\log P = 2.63$, (ChemOffice)/ $\log P = 2.16$ /,
- b) navidezni porazdelitveni koeficient pri $pH = 6,00$,
- c) spremembo navideznega porazdelitvenega koeficienta pri spremembi pH za 1,
- č) spremembo porazdelitvenega koeficienta pri pretvorbi v N-acetil derivat.

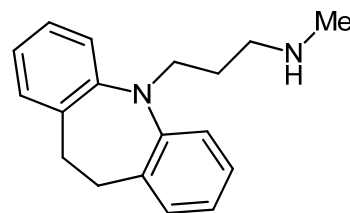
7.3.5. Izračunajte spremembo koncentracije fenobarbitona ($\log P = 1,47$; $pK_a = 7,41$; v 1 ml je 0,02 mg učinkovine) v krvi v vodni (membranski) fazi pri spremembi pH od 7,4 do 7,38 /odg.: v membranski fazi je 1.002 krat več fenobarbitona pri $pH = 7.38$!

7.3.6. Izračunajte za imipramin (A: $pK_a = 9,50$) in desipramin (B: $pK_a = 10,2$)

- a) $\log P$ za A /odg.: $\log P_A = 4.67$ / ter za B; primerjajte obe vrednosti,
- b) navidezni porazdelitveni koeficient za A in za B; primerjajte obe vrednosti pri $pH = 7,4$,
- c) spremembo navideznega porazdelitvenega koeficienta pri spremembi A v B in pri spremembi pH od 7,4 na 6,8!

A: imipramin

B: desipramin

7.3.7. Primerjajte lipofilnosti haloperidola ($pK_a = 8,3$; $\log P_{ex} = 3.36$, (HC)/ $\log P = 3.38$) in njegovega estra z dekanjsko kislino! /odg.: ester je 133000-krat lipofilnejši od alkohola)

LITERATURA:

1. Rekker, R. F., Mannhold, R.: Calculation of Drug Lipophilicity The Hydrophobic Fragmental Constant Approach/. VCH, Weinheim, New York, Basel, Cambridge, 1992.
2. Pharmacochemistry Library, Vol. 1.: The Hydrophobic Fragmental Constants, Rekker R. E., Elsevier Sci. Publishing Co., Amsterdam, Oxford, New York, 1977.
3. Principles of Medicinal Chemistry, 6th ed., eds. Foye, W. O., Lemke, T. L., Williams D, A., Lea &Febiger Book, Williams&Wilkins, Baltimore 2008, 1343-1354.